

Pieter Koolwijk

met illustraties van Linde Faas

LEMNISCAAT

*Voor Nora May,
ook van mama*

Dit boek is mede tot stand gekomen dankzij een subsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Tekst © 2013 Pieter Koolwijk
Omslag en illustraties © 2013 Linde Faas
Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,
Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2013
ISBN 978 90 477 0509 3

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

Een donkere gestalte stapte uit de schaduw van het huis, haar zwarte jurk wapperde rond haar lichaam. Ze sloeg een kap over haar hoofd, liep op een van de bomen af en keek omhoog. 'Ik zou jullie één voor één de nek moeten omdraaien,' zei ze met een ijzige stem. 'Misschien dat jullie dan naar me luisteren.'

De vrouw leek niet door te hebben dat twee ogen haar vanuit de struiken nauwlettend in de gaten hielden. Ze draaide zich om, liep het huis in en sloeg de deur achter zich dicht.

De twee ogen knipperden een keer. Daarna ritselden de bosjes en waren ze verdwenen.

Probeer het eens met Vlo

Vlo zuchtte en schoof zijn lege bord van zich af. Het was veel te warm om te eten. Ook al was het nog lente, het leek wel zomer. De deur naar de tuin stond open, vliegen zoemden rond de lamp en het zonnescherm zorgde voor een groenige gloed in de huiskamer.

Aan de andere kant van de tafel zaten Stiekkel en Vlo's zus Sandra. Stiekkel zat op haar knieën, en nog was ze een kop kleiner dan zijn zus.

‘O, ja. Stiekkel, wat heb jij nou aan...’ zei Sandra.

Stiekkel keek omlaag, alsof ze even moest controleren wat ze had aangetrokken. ‘Een sloopjurk! Mooi hè?’

‘Dat is geen jurk,’ zei Sandra neerbuigend. ‘Dat is een kussensloop en het ziet er stom uit.’

Stiekkel haalde haar schouders op. ‘Ik vind hem juist mooi.’

De kussensloop was roze, met een gele pony op de voorkant. Stiekels moeder had er drie gaten in geknipt, twee voor Stiekels armen en één voor haar hoofd. Om dat hoofd zat een gele zweetband die fel afstak bij haar vuurrode stekels.

Vlo's moeder kwam de huiskamer binnen en zette de melk op tafel. 'Beginnen jullie maar vast met eten.' Ze draaide zich om en liep terug naar de keuken.

Met een bedenkelijke blik speurde Stiekel de tafel af. 'Het is te veel.'

'Wat?' vroeg Vlo.

'Ik kan niet kiezen wat ik op mijn brood wil. Er

staan zoveel lekkere dingen!’ Stiekel pakte een boterham. ‘Maar geen zorgen, daarvoor heb ik ten slotte mijn kieslied!’

Voordat Vlo kon reageren, had Stiekel haar ogen al gesloten. Ze stak haar vinger uit, zwaaide die wild over tafel en begon uit volle borst te zingen:

*Kiezen. Kiezen. Ik kan het niet.
Kiezen. Kiezen. Wat een verdriet.
Kiezen. Kiezen. Ik moet het doen.
Wil je een zoen? Wil je een zoen?
Eén, twee, drie, vier,
een mannetjeskoe is een stier,
vijf, zes, zeven, acht,
dit is de keuze waarop ik heb gewacht.*

Bij het laatste woord bleef haar vinger boven het pak melk hangen. Stiekel deed haar ogen open en grijnsde breed. ‘Broodje melk dus.’ Ze leunde voorover en pakte met beide handen de melk vast.

Vlo staarde met open mond naar zijn vriendin. Ze ging echt melk over haar brood gieten!

‘Stiekel!’ Zijn moeder kwam de kamer in lopen en haastte zich naar haar toe.

Stiekel keek verbaasd opzij en hield het pak stil boven haar brood. ‘Ja?’

‘Doe dat maar niet.’ Vlo’s moeder greep de melk

uit haar handen en zette het pak buiten haar bereik op tafel.

‘Maar het is de keuze waarop ik heb gewacht,’ zei Stiekel beteuterd.

‘Ik snap niet zo goed wat je nu zegt.’ Vlo’s moeder pakte een stuk kaas en legde dat naast Stiekels bord. ‘Hier, dit is voor op brood. Melk is om te drinken.’

‘Dank u wel,’ zei Stiekel. Ze stak haar mes in de boter en begon haar brood te besmeren.

Vlo’s moeder ging naast Vlo aan tafel zitten en wierp een blik opzij. ‘Jij moet ook iets eten, Floris.’ Ze schoof zijn bord dichterbij.

Zonder iets te zeggen duwde hij het bord weer van zich af.

Zijn moeder schoof het direct weer terug. ‘Eten, Floris.’

‘Maar ik heb geen trek,’ zei hij op zeurderige toon.

‘Dan voer ik je wel.’ Ze gooide een boterham op zijn bord. ‘Even kijken of we nog een slab hebben voor onze baby.’

Vlo’s wangen begonnen te gloeien. Hoe kon zijn moeder zo iets zeggen? Dit was precies de reden waarom hij veel liever bij Stiekel speelde.

‘Ik ga al eten,’ zei hij snel.

‘Wilt u mij dan voeren als een baby?’ riep Stiekel enthousiast.

Vlo's moeder keek haar niet-begrijpend aan.

‘Als Vlo niet gevoerd wil worden, dan wil ik het wel. Zulke leuke spelletjes doen wij thuis niet aan tafel.’ Ze keek naar de gele pony op haar buik. ‘De slab staat vast prachtig bij mijn sloopjurk!’

Vlo's moeder schudde haar hoofd. ‘Nee, dat doe ik alleen bij mijn eigen kinderen.’

‘Jammer,’ zei Stiekel. ‘Misschien wil mijn vader me vanavond wel voeren als een baby.’ Ze bleef even stil. ‘Of misschien is het juist handiger als ik hem voer...’

‘Weet je dat ik je vader nog nooit heb gezien, Stiekel?’ zei Vlo's moeder.

Stiekel knikte begripvol. ‘Dat hoor ik wel vaker.’

‘O?’ De vrouw keek het meisje geïnteresseerd aan. ‘En hoe komt dat dan?’

‘Volgens mijn moeder heb ik heel goede oren,’ antwoordde Stiekel. ‘Ik denk daarom?’

Vlo's moeder schudde haar hoofd. ‘Dat bedoel ik niet. Hoe komt het dat veel mensen jouw vader nog nooit hebben gezien?’

Stiekel haalde haar schouders op. ‘Waarschijnlijk kijken ze gewoon over hem heen.’ Ze pakte de kaasschaaf en de kaas van tafel.

Vlo glimlachte. Stiekel was beter tegen de vragen van zijn moeder opgewassen dan hij.

‘Ik zal je ouders hier wel een keer uitnodigen,’ zei

zijn moeder. ‘Ik wil ze graag beter leren kennen. Floris speelt zo vaak bij jullie.’

Vlo zuchtte. Daar zat hij echt niet op te wachten. ‘Mam, moet dat nou?’

‘Dat vinden ze vast gezellig,’ zei Stiekel. Ze sneed een plakje van de kaas en legde het op haar brood. ‘Al kunt u de muizenval in de gang dan beter weghalen, anders komt mijn vader niet binnen.’

‘Niet binnen?’ Vlo’s moeder fronste haar wenkbrauwen. ‘Is hij zo bang voor muizen?’

Stiekel schudde haar hoofd. ‘Hij is juist gek op muizen. Het zijn de muizenvallen waar hij moeite mee heeft.’ Ze legde nog een plakje kaas op haar brood en keek op naar Vlo’s moeder. ‘Hij snapt ze gewoon niet.’

‘Dat is nogal...’ Vlo’s moeder zweeg even. ‘Nogal bijzonder.’

‘Mijn vader is ook bijzonder,’ zei Stiekel. Ze lachte naar Vlo. ‘Toch, Vlo?’

Vlo nam een hap van zijn boterham en knikte.

Zijn moeder keek naar Vlo en richtte toen haar blik op Stiekel. ‘Waarom doe je dat eigenlijk?’ vroeg ze. ‘Waarom noem je hem steeds Vlo?’

Van schrik liet Vlo zijn mes op de grond vallen. Niet dit onderwerp! Hij gleed van zijn stoel en kroop onder tafel om zijn mes te pakken. Het liefst wilde hij daar blijven zitten.

‘Waarom niet?’ vroeg Stiekel. ‘Ik vind het een mooie naam. Samen zijn we Vlo en Stiekel.’

‘Ik wil het niet hebben,’ zei Vlo’s moeder streng. ‘Hij heet Floris.’

‘O...’ zei Stiekel verwonderd. ‘Maar hij wil het zelf graag.’

Zijn moeder stak haar hoofd onder tafel. ‘Is dat waar, Floris?’

Zonder iets te zeggen ging hij weer op zijn stoel zitten.

‘Probeer het eens met Vlo,’ zei Stiekel behulpzaam. ‘Mij geeft hij altijd antwoord.’

‘Floris...’ Aan de toon van zijn moeder was te horen dat ze niet lang meer op antwoord wilde wachten.

Hij haalde zijn schouders op.

‘Bijna heel de school scheldt hem uit voor Vlo,’ zei Sandra.

Stiekel schudde haar hoofd. ‘Dat is geen uitschelden.’ Ze nam een hap van haar boterham met kaas en zei met volle mond: ‘Ze schelden jou toch ook niet uit voor Sandra?’

‘Nee, natuurlijk niet. Ik heet Sandra en hij heet Floris. Geen Vlo.’

‘Ik heet Pien, maar iedereen noemt me Stiekel.’ Ze glimlachte. ‘Jij noemt me toch ook Stiekel?’

Sandra zuchtte. ‘Omdat je dat wilt.’

‘En Floris wil Vlo genoemd worden.’ Stiekel propte de rest van de boterham in haar mond. Met haar opgeblazen wangen leek ze net een hamster.

Vlo’s moeder keek hem nog steeds strak aan. ‘Floris, geef antwoord.’

‘Vlo,’ zei Stiekel met volle mond.

Zijn moeder reageerde niet en hield haar blik op hem gericht.

‘Ze noemen me toch wel Vlo,’ zei hij zachtjes.

‘En dus heb je besloten dat iedereen je voortaan maar zo moet noemen?’

Stiekel knikte. ‘Knap hè?’

Vlo voelde een grijns opkomen, maar trok zijn gezicht snel in de plooi.

‘Ik vind het helemaal niet knap,’ zei zijn moeder. ‘Als je naar een scheldnaam gaat luisteren, geef je jezelf gewonnen.’

‘Niet waar,’ zei hij fel. Hij schrok van zijn eigen reactie. ‘Wat maakt het uit hoe ze me noemen,’ ging hij op rustige toon verder. ‘Als ze me Vlo willen noemen, dan doen ze dat maar.’ Eigenlijk begon hij die naam zelfs leuk te vinden. Al durfde hij dat niet te zeggen.

Zijn moeder trok haar wenkbrauwen op en staarde hem aan. ‘Als je maar niet denkt dat ik je Vlo ga noemen.’

‘Waarom niet?’ vroeg Stiekel.

‘Ik vind het al raar genoeg dat ik tegen jou Stiekel moet zeggen,’ antwoordde ze met een zucht. ‘Maar ja, als zelfs je eigen moeder het doet...’

‘O, maar dan kunt u Floris ook gewoon Vlo noemen. Dat doet mijn moeder namelijk ook.’ Stiekel knikte driftig.

Vlo moest lachen, maar verslikte zich en barstte in hoesten uit.

‘We hebben het hier vanavond wel over, Floris.’ Ze sprak zijn naam nadrukkelijk uit.

Hij knikte. Hopelijk was ze het tegen die tijd vergeten.

‘Wat is dat?’ riep Stiekel uit. Ze keek nieuwsgierig in het rond.

‘Wat bedoel je?’ vroeg Vlo. Ook hij keek om zich heen, maar hij had geen idee waar hij op moest letten.

‘Stil eens,’ zei Stiekel. Ze kantelde haar hoofd en keek naar een vlieg die over het pak hagelslag liep.

Een grijns verscheen op Stiekels gezicht. Ze boog voorover en legde haar kin op tafel. Vol bewondering staarde ze naar de vlieg die van de hagelslag naar haar bord trippelde. Daar bleef hij zitten, alsof hij doorhad dat hij werd bekeken. Misschien was dat ook wel zo. Stiekels hoofd was niet te missen met de gele zweetband en haar rode stekels.

De vlieg vloog van het bord, cirkelde om Stiekels

hoofd en landde op haar neus. Stiekel zat muistil,
haar beide ogen op het insect gericht.

Vlo had nog nooit iemand zo scheel zien kijken.

‘Ooo...’ zei Stiekel verrast. Ze tilde haar hand van
tafel, stak haar wijsvinger uit en legde deze tegen
haar neus.

Vlo verwachtte dat de vlieg weg zou vliegen,
maar dat deed hij niet. Hij trippelde rustig naar haar
vinger.

‘Stiekel...?’ zei zijn moeder. Het klonk niet echt
als een vraag. Eerder als het begin van een zin waar-
van ze de woorden niet kon vinden.

Vlo keek naar zijn moeder en herkende de blik in
haar ogen. Hij wist zeker dat hij niet wilde horen
wat ze ging zeggen.

Hij moest iets doen...

Nu jaag je hem weg

Zomaar, vanuit het niets, sloeg Vlo zijn glas omver. Melk stroomde over de tafel en drupte op de grond.

‘Floris!’ riep zijn moeder. ‘Wat doe je nu?’

‘Ik... ik deed het niet expres.’ Het was niet eens een echte leugen.

Zijn moeder zuchtte diep, stond op en liep mopperend naar de keuken. Zodra ze uit zicht was, schoot Vlo van zijn stoel en pakte Stiekel bij haar arm. De vlieg vloog onmiddellijk weg.

‘Nu jaag je hem weg...’ zei Stiekel zachtjes.

‘Kom mee!’ Vlo sleurde haar mee naar de gang. Daar sloot hij de deur en ging er met zijn rug tegenaan staan. ‘Waar ben je mee bezig, Stiekel?’

Ze giechelde. ‘Ik ben met jou aan het praten.’

Vlo schudde zijn hoofd. ‘Nee, net aan tafel. Met die vlieg.’

‘O, dat.’ Ze pulkte een pluisje van haar sloopjurk. ‘Ik probeerde die vlieg te verstaan.’

Vlo keek haar stompzinnig aan. ‘Die vlieg... die zei iets?’

‘Ja.’ Ze hield haar vinger voor haar mond en blies het pluusje de lucht in. ‘Hoorde jij hem niet?’

Vlo wist even niet wat hij moest zeggen. Bij Stiekel leek alles mogelijk en veel van wat ze vertelde was echt waar. Sterker nog, hij had haar nog nooit op een leugen betrapt. Maar een pratende vlieg...

‘Stiekel,’ zei Vlo. ‘Vliegen kunnen niet praten.’

‘Dat zeg jij.’ Ze sloeg haar armen over elkaar en stak haar kin in de lucht. ‘Misschien kunnen ze het wel, maar kun jij ze gewoon niet verstaan.’ Haar ene mondhoek krulde lichtjes omhoog.

‘O ja? Wat zei die vlieg dan?’

‘Dat kon ik niet horen,’ zei ze. ‘Jij joeg hem weg en sleurde me de kamer uit. Als je aan de kant gaat, ga ik het wel even aan hem vragen.’

Vlo schudde zijn hoofd en bleef tussen Stiekel en de deur staan. ‘Niet waar mijn moeder bij is. Ze vond het al raar dat die vlieg op je neus zat.’

Stiekel keek hem bedenkelijk aan. ‘Je moeder begrijpt vast meer dan je denkt. Ik leg het haar zo wel uit.’

‘Niet doen, Stiekel, alsjeblieft.’ Hij keek haar smekend aan. ‘We hebben al verteld dat ik Vlo genoemd wil worden. Dat is genoeg voor vandaag.’

De deur ging open en Vlo werd opzij geduwd. Sandra stak haar hoofd om de hoek. ‘Mam vraagt of jullie weer aan tafel komen zitten.’

‘Ja, gezellig,’ zei Stiekel en ze liep op de deur af. Vlo pakte haar snel bij de achterkant van haar sloopjurk. ‘Stiekel,’ fluisterde hij.

Ze bleef staan en draaide zich om. ‘Ja?’

Het liefst wilde hij haar vragen om niets raars te doen, maar hij wist dat het geen zin zou hebben. ‘Zullen we opschieten?’ zei hij uiteindelijk. ‘Ik wil graag naar buiten.’

Stiekel knikte. ‘Dat is goed, maar kunnen we de vlieg dan meenemen? Ik wil weten wat hij te vertellen heeft.’

Vlo zag het al voor zich. Stiekel die dansend en lachend over alle meubels stuiterde, terwijl ze de vlieg probeerde te overtuigen om mee te komen. ‘Misschien zijn buiten nog meer vliegen die iets te vertellen hebben.’

‘In ieder geval zijn buiten meer vliegen.’

‘Precies,’ zei Vlo.

Ze legde haar hand op haar borst. ‘Ik zal opschieten,’ zei ze plechtig. Daarna draaide ze zich om en huppelde de huiskamer in.

Vlo haalde diep adem, liep achter haar aan en ging tegenover haar aan tafel zitten.

Stiekel smeerde een nieuwe boterham en keek omhoog naar de vliegen die rond de lamp zoemden. Ineens richtte ze haar blik op de moeder van Vlo. ‘Ik zal niet meer met vliegen spelen tijdens het eten,’ zei ze.

Zijn moeder glimlachte. ‘Fijn.’

‘En ik zal ook niet tegen ze praten.’ Stiekel gaf Vlo een knipoog.

Hij schudde zijn hoofd.

‘Dat lijkt me een goed idee,’ zei Vlo’s moeder. ‘Doe maar normaal, dan doe je al gek genoeg, zei mijn vader altijd.’

Stiekels ogen lichtten op. ‘Precies! Want normaal doen is gek doen en gek doen is normaal doen.’ Ze keek naar Vlo. ‘Zie je wel dat je moeder het begrijpt?’

‘Dat is toch niet wat je bedoelt, mam?’ vroeg Sandra.

Vlo’s moeder wreef vermoeid over haar slapen. ‘Ik bedoel juist dat het nergens voor nodig is om zo gek te doen. Normaal doen is voldoende.’

‘Omdat het hetzelfde is. Wat is normaal en wat is gek? Het is...’ Stiekel stopte met praten en staarde weer omhoog naar de vliegen.

Vlo zag hoe zijn moeder van Stiekel naar de vliegen keek. Ze schudde haar hoofd, zuchtte een keer en pakte toen een boterham. Vlo propte zo snel als hij kon zijn brood naar binnen. Gelukkig deed Stiekel hetzelfde, al bleef haar blik op de vliegen gericht.

Zodra Stiekel het laatste stukje brood in haar mond stopte, vroeg Vlo: ‘Mogen we naar buiten?’

Zijn moeder leunde over tafel en bekeek zijn lege

bord en glas. Daarna draaide ze haar hoofd naar Stiekel. ‘Heb jij ook genoeg gegeten en gedronken?’

Stiekel knikte.

‘Dan mogen jullie naar buiten.’

Vlo wipte van zijn stoel, liep naar de deur van de gang en duwde hem open.

‘Stiekel,’ hoorde hij zijn moeder zeggen, ‘heb jij geen normale kleren? Zo kun je toch niet over straat?’

‘Volgens mij kan ik dat wel,’ zei Stiekel geruststellend. ‘Ik ben toch ook zo hiernaartoe gekomen?’

‘Kom je?’ zei Vlo snel. Hij pakte Stiekel bij haar arm en trok haar opnieuw mee de gang in.

Vlo deed de voordeur achter zich dicht. ‘En? Heeft die vlieg nog meer gezegd?’ Hij wist eerlijk gezegd niet zo goed wat hij ervan moest geloven.

‘Dat wel. Ik kon het alleen niet verstaan. Hij praatte nogal zachtjes.’

‘Zullen we andere vliegen opzoeken?’ vroeg Vlo. ‘In het weiland vliegen er vast genoeg rond de koeien-vlaaien.’

‘Goed idee. Kan ik ook weer eens naar een koe kijken.’

‘Een koe?’ Vlo keek haar verbaasd aan. ‘Kun je die ook al verstaan?’

‘Welnee,’ lachte Stiekel. ‘Het is alleen veel te lang geleden dat ik er eentje heb bekeken.’

Samen liepen ze naar het weiland, net buiten het dorp. Stiekel was als eerste over het hek en sprong tussen de wegrennende koeien in het gras. Vliegen genoeg. De zwermen hingen als zwarte onrustige wolkjes boven de koeienvlaaien, en stoven uit elkaar wanneer Vlo en Stiekel eropaf renden. Daarna keerden de vliegen terug naar de vlaai, maar iedere keer als Vlo en Stiekel dichterbij kwamen, vlogen ze weer weg. Tijd voor een nieuw plan, vond Stiekel. Ze moesten de insecten besluipen.

Als een kleine tijger kroop Stiekel door het gras, van koeienvlaai naar koeienvlaai. Vlo volgde in haar spoor. Nu lukte het wel om dichterbij te komen. Vlo had nog nooit vliegen bespioneerd, maar hij vond het geweldig.

Aan het eind van de middag had Stiekel nog steeds geen enkele vlieg horen praten. Wel hadden ze samen een koe bekeken. Ook dit was nieuw voor Vlo. Hij probeerde Stiekel zo goed mogelijk na te doen: hij liep rond het beest, krabbelde aan zijn kin en knikte af en toe met zijn hoofd. Pas toen Stiekel de koe probeerde te knuffelen, ging het dier er loeiend vandoor.

‘Zullen we weer naar jouw huis gaan?’ vroeg Stiekel. ‘Die vlieg daar praat wel.’

Vlo dacht direct aan zijn moeder. ‘Het is al laat,’ zei hij gehaast. ‘Ik moet zo eten.’ Even dacht hij iets

van teleurstelling in haar ogen te zien. ‘Maar maandag uit school kan wel.’ Dan kwam de schoonmaakster en liep zijn moeder toch de hele middag achter haar aan.

‘Leuk!’ zei Stiekel. ‘Ik heb er nu al zin in.’ Ze zei hem gedag, draaide zich om en huppelde bij hem vandaan. Vlo wilde ook naar huis lopen, toen hij zag dat Stiekel stopte. Ze liep een paar passen terug en boog zich voorover boven een put.

‘O, hoi!’ riep ze enthousiast. Ze zwaaide naar iets in de put. ‘Ik had je niet gezien!’ Daarna keek ze

Vlo aan. ‘Ik had hem niet gezien,’ zei ze lachend. Ze schudde haar hoofd en huppelde weg.

Vlo staaarde Stiekel na. Het was alsof even tot hem moest doordringen wat er net was gebeurd.

Tegen wie had ze gepraat?

Nadat Stiekel zingend en dansend om de hoek was verdwenen, richtte Vlo zijn blik op de put. Zat er echt iemand in? Hij kon zich niet voorstellen dat het zou passen.

Tenzij het haar vader was...

Voorzichtig sloop Vlo dichterbij. Wat er ook in zat, hij wilde het niet laten schrikken. Bij de put hield hij zijn adem in, boog zich voorover en gluurde aarzelend naar beneden...

Niets.

Hij knielde neer en bracht zijn hoofd dichterbij de opening.

Een plastic zak en wat bladeren. Verder helemaal niets.